

EFNISTAKA VEGNA LAGNINGAR ÁRNESVEGAR MILLI ÞJÓRSÁRDALSVEGAR OG LANDVEGAR

Ákvörðun um matsskyldu

NIÐURSTAÐA

Það er niðurstaða Skipulagsstofnunar að fyrirhuguð efnistaka úr fimm námum, Minnivallanámu, Lækjarbotnagryfju, Flagbjarnarholtseyrum, Miðhúsanámu og Búðanámu vegna lagningu vegna nýs 7,4 km vegar, Árnesvegur, milli Þjórárdalsvegur og Landvegur í Skeiða- og Gnúpverjahreppi og Rangárþingi ytra sé ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skuli því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Skipulagsstofnun veur athygli á að framkvæmdirnar eru háðar framkvæmdaleyfi Rangárþings ytra og Skeiða- og Gnúpverjahrepps skv. 27. gr. skipulags- og byggingarlaga nr. 73/1997 m.s.b. og starfsleyfi Heilbrigðieftirlits Suðurlands skv. reglugerð nr. 785/1999 um starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun.

Skipulagsstofnun ítrekar mikilvægi þess að Vegagerðin og aðrir sem að framkvæmdinni koma viðhafi þá verktilhögun og mótvægisáðgerðir sem kynnt hafa verið við meðferð málsins.

Samkvæmt 14. gr. laga nr. 106/2000 m.s.b. má kæra ákvörðun Skipulagsstofnunar til umhverfisráðherra. Kærufrestur er til 2. október 2009.

28. ágúst 2009

INNGANGUR

Þann 21. júlí 2009 tilkynnti Verkfræðistofa Suðurlands f.h. Vegagerðarinnar um fyrirhugaða efnistöku vegna lagningu Árnesvegjar milli Þjórsárdalsvegjar og Landvegjar í Skeiða- og Gnúpverjahreppi og Rangárþingi ytra til Skipulagsstofnunar samkvæmt 6. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 m.s.b. og lið 2 a í 2. viðauka laganna.

Skipulagsstofnun leitaði álits Rangárþings ytra, Skeiða- og Gnúpverjahrepps, Fiskistofu, Fornleifaverndar ríkisins, Heilbrigðiseftirlits Suðurlands og Umhverfisstofnunar.

Umsagnir bárust frá Rangárþingi ytra með bréfi dags. 27. júlí 2009, Skeiða- og Gnúpverjahreppi með bréfi dags. 26. ágúst 2009, Fiskistofu með bréfi dags. 20. júlí 2009, Fornleifavernd ríkisins með bréfi dags. 23. júlí 2009, Heilbrigðiseftirliti Suðurlands með bréfi dags. 6. ágúst 2009 og Umhverfisstofnun með bréfi dags. 29. júlí 2009. Frekari upplýsingar bárust frá Vegagerðinni með bréfum dags. 19. 20. og 24. ágúst 2009.

FRAMLÖGÐ GÖGN FRAMKVÆMDARAÐILA

Fyrirhuguð framkvæmd. Vegagerðin áformar að byggja nýjan veg á milli Þjórsárdalsvegjar í Skeiða- og Gnúpverjahreppi og Landvegjar í Rangárþingi ytra. Hann mun liggja um jarðirnar Réttarholt og Minna-Hof, um nýja brú yfir Þjórsá og þaðan um jarðirnar Vindás og Minni-Velli að Landvegi. Efnistaka er fyrirhuguð úr fimm námum, Minnivallanámu og Lækjarbotnagryfju sunnan Landvegjar auk Flagbjarnarholtseyra, sem eru opnar námur, Miðhúsanámu sem hefur verið notuð áður og Búðanámu, sem er ný náma. Auk þess verður notað efni úr vegskeringum á vegsvæði.

Efnistökusvæði. Í greinargerð framkvæmdaraðila kemur fram að áætluð efnisþörf í verkið sé um 200.000m³. Efnistökusvæðin við Búða og í landi Miðhúsa séu bæði vestan megin Þjórsár, í Skeiða- og Gnúpverjahreppi. Búðanáma sé fyrirhuguð norður af fossinum Búða, í landi Minna-Hofs. Miðhúsanáma sé staðsett í hæðunum norður af samnefndum bæ. Aðkoma að þeirri námu sé um heimreið að Bólstað og núverandi línuvegi Búrfellslínu III. Minni-Vallanáma og Lækjarbotnagryfjur séu efnistökusvæði í hrauninu sunnan Landvegjar. Minni-Vallanáma sé í úfnu, mosavöxnu, hrauni með litlum graslautum á milli. Hraunið umhverfis Lækjarbotnagryfju sé ekki jafn úfið en yfirborðið sendnara og mjög gróðurryrt. Flagbjarnarholtseyrar séu sand- og malareyrar í Þjórsá í landi jarðanna Flagbjarnarholts og Hjallaness.

Fram kemur að fyrirhugað sé að taka 140.000m³ af efni í fyllingar úr öllum námunum fimm. Reiknað sé með um 37.000m³ af efni í neðra burðarlag úr Búðanámu og Flagbjarnarholtseyrum og um 9.000m³ úr sömu námum í efra burðarlag. Reiknað sé með 5.000m³ af efni í rofvörn úr Minni-Valla- og Búðanámunum. Efni í klæðningu, um 4.000m³, verði tekið úr Miðhúsanámu. Reiknað sé með að um 5.000m³ af efni komi úr skeringum í vegstæðinu sjálfu.

Vegtengingar. Í greinargerð kemur fram að auk Árnesvegjar verði byggðir upp námuvegir að Búðanámu og Flagbjarnarholtseyrum. Vegurinn að Búðanámu verði nýttur áfram fyrir væntanlega virkjun á svæðinu, eftir að efnistöku ljúki fyrir framkvæmdir við Árnesveg. Vegurinn að Flagbjarnarholtseyrum verði nýttur sem

varnargarður eftir að farvegi Þjórsár verði breytt í tengslum við Holtavirkjun neðar í ánni.

Frágangur í verklok. Fram kemur að reynt verði að haga framkvæmdum þannig að sem minnst rask verði á gróðri og jarðvegi og að vegskeringar og námur verði ekki hafðar opnar lengur en nauðsyn krefur. Eftir að framkvæmdum ljúki verði yfirborð jafnað á efnistökusvæðunum að Minni-Völlum og Lækjarbotnagryfjum og landið látið gróa upp án sáningar þar sem um rýrt gróðurlendi sé að ræða fyrir. Við Búða- og Miðhúsanámu verði svarðlagi og jarðvegi, sem tekið sé ofan af við upphaf framkvæmda, ýtt yfir aftur við lok framkvæmda og sáð í. Þar sem fyrirhugað sé að Flagbjarnarholtseyrar fari undir vatn með Holtavirkjun sé ekki talin þörf á sérstökum frágangi svæðisins. Við uppgræðslu verði farið eftir leiðbeiningum Vegagerðarinnar um gróðurhönnun á vegsvæðum í dreifbýli. Sáð verði í vegkanta og vegfláa á grónu landi í samræmi við gróður í nágrenninu. Sáð verði tegundum sem henti fyrir svæðið og skera sig ekki úr umhverfinu.

Áhrif á gróður og fugla. Fram kemur að á efnistökusvæðunum verði gróðurskerðingin mest á svæðunum við Búða og Miðhús. Við Minni-Velli og í Lækjarbotnagryfju sé mun gisnari gróðurþekja og minna um grastegundir. Vegagerðin muni græða upp gróðursvæði sem raskist við framkvæmdina.

ÁLIT UMSAGNARAÐILA OG VIÐBRÖGÐ FRAMKVÆMDARAÐILA

Almennt. Rangárþing ytra, Skeiða- og Gnúpverjahreppur, Fiskistofa og Umhverfisstofnun telja að framkvæmdirnar skuli ekki háðar mati á umhverfisáhrifum.

Áhrif á neyðsluvatn. Heilbrigðiseftirlit Suðurlands telur að framkvæmdirnar skuli háðar mati á umhverfisáhrifum þar sem ekki sé gerð grein fyrir áhrifum á grunnvatn og vatnsból í tilkynningu Vegagerðarinnar um framkvæmdina.

Í svörum framkvæmdaraðila kemur fram að engin vatnsból séu staðsett nálægt framkvæmdasvæðinu, hvorki vegstæði né efnistökusvæðum. Vatnsból jarðarinnar Vindáss í Rangárþingi ytra sé næst framkvæmdasvæði, en yfir 600m fjarlægð sé frá því að vegstæði Árnavegar. Framkvæmdir vegna Árnavegar séu ekki taldar hafa áhrif á grunnvatnsstreymi vatnsbóla á svæðinu.

Áhrif á menningarminjar. Fornleifavernd ríkisins bendir á að fela þurfi fornleifafræðingi að skoða fyrirhuguð efnistökusvæði og legu nýs vegar að Búðanámu áður en framkvæmdir hefjist. Kynna þurfi niðurstöður athugunarinnar fyrir stofnuninni og hlýta þeim skilmálum um mótvægisáðgerðir vegna fornleifa sem hún kann að setja. Í skýrslu Vegagerðarinnar sé gerð grein fyrir lagningu Árnavegar nr. 23. Þótt lagning vegarins sé ekki matsskyld skv. lögum um mat á umhverfisáhrifum séu mun meiri líkur á að aðrar framkvæmdir, tengdar lagningu vegarins, en efnistaka raski fornleifum. Athugun á fornleifum í og í næsta nágrenni veglínunnar hafi ekki farið fram nema að litlu leyti. Árið 2006 skráði Fornleifastofnun Íslands ses fornleifar á deiliskipulagsreit í landi Stafholts/Réttarholts. Á því svæði sem Árnavegur muni liggja í gegnum skipulagsreitinn hafi engar fornleifar fundist. Fornleifavernd ríkisins telur afar brýnt að fyrirhugað vegstæði Árnavegar verði kannað. Komi fornleifar í ljós í eða við vegstæðið þurfi að taka tillit til þeirra með tilfærslu á veginum, með merkingu minja á meðan á framkvæmdum standi eða með rannsóknum á fornleifunum.

Í svörum framkvæmdaraðila kemur fram að haft hafi verið samband við Fornleifafræðistofuna og hún fengin til þess að skoða jafnt vegsvæði sem og efnistökusvæði m.t.t. mögulegra fornleifa. Niðurstöður þeirrar athugunar verði sendar Fornleifavernd ríkisins og Skipulagsstofnun.

NIÐURSTAÐA SKIPULAGSSTOFNUNAR

Um er að ræða um 200.000 m³ efnistöku úr fimm námum, Minnivallanámu, Lækjarbotnagryfju, Flagbjarnarholtseyrum, Miðhúsanámu og Búðanámu vegna lagningu vegna nýs 7,4 km vegar, Árnesvegar, sem muni þvera Þjórsá milli Þjórsárdalsvegar og Landvegar. Framkvæmdirnar eru í Skeiða- og Gnúpverjahreppi og Rangárþingi ytra. Framkvæmdin er tilkynningarskyld til ákvörðunar um matsskyldu samkvæmt 6. gr. og lið 2 a í 2. viðauka í lögum um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 m.s.b.

Skipulagsstofnun tekur undir með Fornleifavernd ríkisins og telur brýnt að ekki verði veitt leyfi fyrir framkvæmdunum fyrr en vettvangsskoðun fornleifafræðings hefur farið fram og staðfesting Fornleifaverndar á því að tekið hafi verið tillit til niðurstöðu hennar. Gangi það eftir telur Skipulagsstofnun ekki líklegt að framkvæmdirnar hafi umtalsverð neikvæð áhrif á menningarminjar.

Í samræmi við 6. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 m.s.b. hefur Skipulagsstofnun farið yfir þau gögn sem lögð voru fram af hálfu Vegagerðarinnar við tilkynningu, umsagnir og viðbrögð Vegagerðarinnar vegna þeirra. Á grundvelli þessara gagna er það niðurstaða Skipulagsstofnunar að fyrirhuguð efnistaka vegna lagningar Árnesvegar milli Þjórsárdalsvegar og Landvegar í Skeiða- og Gnúpverjahreppi og Rangárþingi ytra sé ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skuli því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Skipulagsstofnun vekur athygli á að framkvæmdirnar eru háðar framkvæmdaleyfi Rangárþings ytra og Skeiða- og Gnúpverjahrepps skv. 27. gr. skipulags- og byggingarlaga nr. 73/1997 m.s.b. og starfsleyfi Heilbrigðieftirlits Suðurlands skv. reglugerð nr. 785/1999 um starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun.

Skipulagsstofnun ítrekar mikilvægi þess að Vegagerðin og aðrir sem að framkvæmdinni koma viðhafi þá verktilhögun og mótvægisáðgerðir sem kynnt hafa verið við meðferð málsins.

Samkvæmt 14. gr. laga nr. 106/2000 m.s.b. má kæra ákvörðun Skipulagsstofnunar til umhverfisráðherra. Kærufrestur er til 2. október 2009.

Rut Kristinsdóttir

Sigurður Ásbjörnsson